

## לפני 25 שנה



(הגשמש כיום בבירות), שחיה במהלך שנות כהונתו בארץ אחת מדרמיות המפתח במאבק על הותם של הערבים בישראל. כיל מולדו, צייר הקריקטורות האמריקאי הנודע, ביקר בספרד, ורשמיו פורסמו תחת הכותרת, "הנח לספרדים לשכב!" השער האחרון של השבועון הוקדש לציור הקריקטורות של המערכת, רענו לוריא, שנושאו היה הפעם: "האמת על הדר-האמכטייה". בשער הגיליון: מפקע שערים, שייע גלור.

גיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק (ראה איגרת העורך בגיליון האחרון) עמד כסימן ההתקפה האלימה על העורך הראשי ועל ראשיהם, שגילתה את כושרם של שאר חברי המערכת, להוציא את הגיליון ככל תנאי טבח מעולם העוני השח ככתב דן פרנץ בכתבתי "המסמך המר", שיחזרה כמה מאמיות החיים של מילחמת-הקרב בארץ, תוך השוואה לסיננון "האור המר" האיטלקי. מודר הספורט של השבועון הקדיש כתבה מצולמת לתחרות הכדורגל בין מכבי תל-אביב לא.י.ק. שטוקהולם, שהסתיימה בתוצאה 1:0 למופת המכבים. תחת הכותרת, "השועל בגלימה השחורה" הובא קלטתו של נצרג הכיכ, הארכיבישוף של העדה היוונית קתולית בארץ

## המילכוד שבן-גוריון השאיר למשה שרת \* כיצד נעלמה

## לה רכבת העמק? \* גולדה מאיר והחרסיה הגרמנית

### הממשלה

#### שומרי המורשה

אחרי שדויד בן-גוריון, הצטרף לדעת הרוב במיפלה, ונתן אישור בעל-כורחו למינויו של משה שרת כיורשה הגיע ה מאבק על הירושה לקיצו. שריהחוז, שי עסקני המפלגה ופקידיה ראו בו תמיד אחד משלהם. ענף מאותו העץ, היה ה מנצח. דויד בן-גוריון, שגם בימי וזהרו היה תמיד יסוד זר במקצת, בעל אמיביציות אישיות מעוררות חשש. הורחק סופית — דווקא באותו שבוע שבו נחל ניצחון גדול באולם בית-ארלוזורוב, המואר, שם העביר את ההחלטה נגד הנפת הדגל האדום בבת-הספר הממלכתיים.\*

מא"י איננה מיפלה בעלת רעיון מרכזי גדול, הניכספת אל המנהיג הגדול שיבצע מהפכות בשמה. מא"י היא אגודה-מיקצו עית גדולה של מנהלי מיפעלים כלכליים, אירגונים הסתדרתיים, פקידו סוכנות וממי שלה. היא זקוקה לאדם בנינו, מעין מזכיר כללי, שידאג לפשרה בין כל האינטרסים. זה הרקע לסיכסוך הוותיק בין בן-גוריון ועסקני מיפלתו. בן-גוריון שאף תמיד לפיתרונות קיצוניים, שפגעו בהכרה ב אינטרסים רבים, כשניסה לשוט על גל ההתלהבות הלאומית, והצליח בכך למרות מיפלתו. באין גל כזה, היה בן-גוריון שבו בסבך האינטרסים המיפלתיים, ה"ז היה הרקע לפרישתו.

**כאישי אחד.** אולם הקרב הגדול לא ניגמר. להיפך, רבים מעסקני המיפלה חששו שהיצאה לשדה-יבוקר אינה אלא תימרון במאבק זה. שדה-יבוקר לא דמתה בעיניהם לאי סנטי-הלנה, אי השבי שם גמר נפיליאון הגדול את ימיו. היא דמתה יותר לאי אלבה, שם בילה נפוליאון כמה חודשים בלבד \*\* כשחזר ממנו הצטרף אליו הצבא כאיש אחד, ותוך שבוע ימים היתה פאריס מונחת למרגלותיו. ההתלהבות ההמונית והכוח המאורגן של הצבא פוררו את מישר היורשים כגרגרי חול.

המישענת האמיתית של בן-גוריון אינם חבריו בממשלה, אלא קבוצה של צעירים הנאמנים לו אישית ללא סיג, ורחוקים מן המיפלה. כאלה היו טדי קולק, אהוד אבריאל, משה דיין, ג'וש פלמון ועשרות אחרים. הם נותרו בעמדות-מפתח. לעיניהם תהינה נשואות אל הצריף השוודי בנגב, כל מאורע המור, מקרי או לא מקרי, בגבולות, עשוי לעורר קריאה לאומית גדולה לחזרתו של הרועה משה-יבוקר. אנשיו יחכו לו. הסיכסוך עם המיפלה עשוי להסתיים בחיטול מישטר העסקנים. יתכן ועל זאת חשב משה שרת כשאמר, בצניעות, שהוא מקבל את התואר החדש מידי המיפלה כפיקדון בלבד.

"העולם הזה" 841 תאריך: 3.12.53

באמצעות מישר המיסחר והתעשייה, לא יכלה להסביר רק פרט קטן אחד: אם המשחקים סולדים פחות מברול גרמני, בו השתמשו לרוב בבנייני השיכון העממי. אך גם ללא תשובות, ברור שצוואר הר ברבור יהיה הקורבן הראשון למאבק ה בינמשרדי.

### קולנוע

#### ראשונים תמיד אנחנו

"הם ילבשו אפילו אסלות של בתי שימוש סביב הצוואר, אם יתנו להם מה שהם אוהבים", ענה פעם מפיק של סרטים תלת-ממדיים, בתשובה לשאלה אם יסכים הקהל להרכיב משקפיים מיוחדים על חוטמו כדי לחזות בסרטים התלת-ממדיים. קרוב לוודאי שאורחים ישראליים לא ייראו בבתי-הקולנוע לבושים בדברים כי אלה על הצוואר. המאמץ הגדול ביותר לו יסכימו, יהיה הרכבת המשקפיים, תמורתן יצטרכו לתת לירה אחת ערבון, בגלל ה מחסור במיצרך אופטי זה.

בשבוע הבא תינתן לקהל החיפאי הזי דמנות לראות בשלושה ממדים את הסרט מיבצר טי, תוצרת קולומביה, שיהיה ה ראשון מסוג זה בארץ, אם לא לקחת בחשבון את מטרוסקופיס, שהיה סרט תלת ממדי עלוב.

לעיניו הממושקפות של הצופה יתגלגלו שורה של אירועים מלאי גבורה. הוא יחופף את ראשו כל פעם שתישמע ירייה מרובהו של הגיבור ג'ורג' מונטגומרי, וירים אותו שוב כדי לחזות בדמותה התלת-ממדית של הגיבורה, ג'ון ווס, בובה מעוגלת-אברים ומלאת-חזה המדגישה בסרט את תלת-ממדיה.

אשר לאופנת הצלולויד החדשה, אומרים אנשי קולומביה:

- השיטות שאינן מצריכות משקפיים, בסנימה, סינסקופ ומסכרוחב, נותנות הרגשת עומק קלושה ואף זאת רק בגלל רוחב המסך. רק בעזרת משקפיים יתכן סרט תלת-ממדי אמיתי.

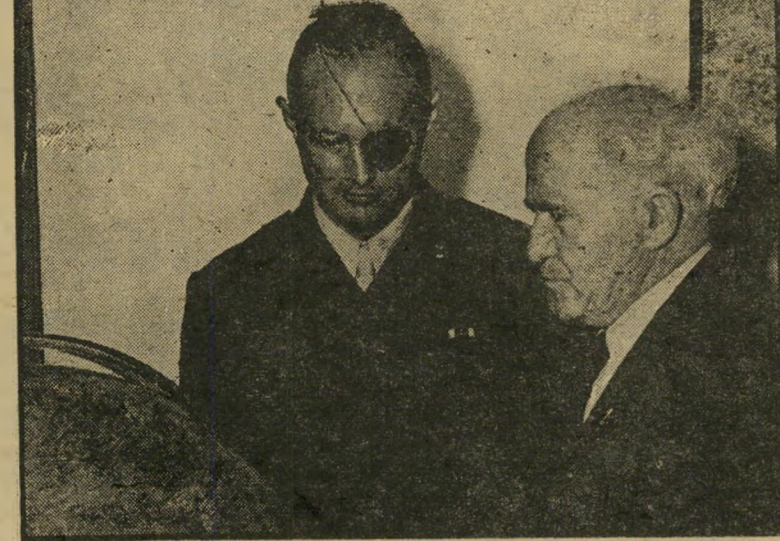
- הקהל ירנל לסרט התלת-ממדי, כי שם שהתרגל לסרט המדבר.
- ארצות כמסקיקו, ספרד, איטליה, צרפת ואנגליה כבר עוסקות בהפקת סרטים מסוג זה.

### אנשים

● כששמע העיתונאי אורי קיסרי כי דויד בן-גוריון מכחיש את הדברים ש אמר לעורך ה"שעות אחלונות, ד"ר הרצל ריזנבלום (העמוד הזה 840), ניזכר זכי מעשה שקרה לעיתונאי גרמני ידוע בלמי שילטונו של הנסיך אואל (קאנצלר ה ריזל) מין בוסמרק; אחרי ישיבת ממשלה סודית עצר העיתונאי את הקנצלר, וביקש ממנו אינפורמציה. הקנצלר סיפר לו כל מה שקרה, אך דרש ממנו בתוקף שלא לפרסם את הדברים. פספור שוב חזרה אותה השיתה, כשתעיתונאי שוב ביקש אינפורמציה. פנה אליו הקנצלר כי תרעומת: "איזה עיתונאי אתה? אני מוסר לך אינפורמציה לא לפירסום, ואתה אינך מפרסם אותה! למה לי לבזוז ומני עליד?"

היתה במשך שנים נושא לבדיחות איני סופיות. לפי האגדה היה חבר-משק שכובעו נפל החוצה יכול לצאת בשלוות-נפש. לי הרים את הכובע ולחזור לקרון. לפי אגדה אחרת, איחר רועה של קיבוץ פלוני לי ארוחת-הערב, מפני שהרכבת הלכה לפניו בדרכו, והוא לא יכול היה לעבור אותה. השבוע נידהמו אנשים לקרוא בעיתונות, כי שריהתחבורה, יוסף ספיר, העיר דרך אגב בראיון כי המסילה כולה נעלמה. ה"מור" גם יקר, לבני העמק לא היה בכך משום הפתעה. רובם השתתפו בעצמם בעבודה המפרכת של פירוק 80 הקילומטרים של פסים וקורות. העבודה התחילה כשהאנגלי האחרון בי ארץ הספיק בקושי להפנות את גבו. חברי משקים עטו על המסילה ופירקו את ה פסים, כדי להשתמש בהם לצורך הקמת מחסומים אנטי-טנקיים במילחמה. אולם המילחמה עברה ותומרי-הגלם הטוב היה מונח מתחת לאף. פה ושם החלו משקים לאסוף קורות לבניין בתים ומת-

אך כמעט כהרף עין נשתנתה התמונה. אירנה מנדרמן, שקיבלה בדרכים לאיברו רות רישיוני-יבוא מישרד המיסחר והת עשייה, ייבאה לארץ מיליון מירצפות חרי



### בן-גוריון ודיין

המעשה האחרון שעשה דויד בן-גוריון, ערב פרישתו מהממשלה וירידתו לשדה-יבוקר, היה מינויו של האלוף משה דיין לרמטכ"ל, במקומו של רבי-אלוף מקלף. בשנותו כן הבטיח את שליטתו בצ"ל.

בנים. המומחים הוותיקים של בית-השיטה, שיצא להם מוניטין בעמק כולו\*, היטו שכם למלאכה. כיום מראות רק סוללות בודדות פה ושם שפעם עברה כאן רכבת. הבדיחה הגדולה עלתה למשק המדינה כמה מיליוני לירות.

בין חרסיה לברזל. אך בעוד העניין מתברר, נודעה עובדה מוזרה: משרד העבודה שבראשו עומדת גולדה מאירסון, יבא ארצה 850 מירצפות חרסיה מ צ'כוסלובקיה, תמורת דולרים, לצרכי ה שיכון העממי. נימוקה של גולדה מאיר היו:

- המירצפות המקומיות אינן די טובות (בניגוד לדעת משרד התקנים) לצרכי ה שיכון העממי.
- משתכני השיכון העממי סולדים מ חרסיה גרמנית.
- שרתיהעבודה, שהגנה בעוז על תוצרת הארץ ועל התעסוקה, כשהדבר נגע לייבוא

### בניין

#### צוואר הברבור

החרסיה המבטיחה על קירות חדר- \* לפי שמועה אחת יצאה מכונית חשא בימי המנדט הבריטי לעב-הירדן, ואנשיה פירקו גשר שלם מעל לנהר הירמוק בעזרת מכשיר-ירי, וסיפקו את הברזל היקר למשקם. כתוצאה מכך היה בית-השיטה ה משק הראשון שהשתחרר מן החלות ב תקציבים לאומיים.

### רכבת

#### הבדיחה הגדולה

רכבת העמק, המובילה מחיפה לצמח, \* חלק ממאבקו לביטולו של זרם ה עובדים, וחיטול מאגרי-האדם של עינות העבודה. \* ואומנם, בסוף שנת 1955 שב בן גוריון והצטרף לממשלת שרת, כשר הביטחון.